

c) příslovečné určení

S pomocí komiksovém příběhu, který si přečteme, si vysvětlíme, že příslovečné určení blíže určuje různé okolnosti dějů.

Zdůrazníme, že rozlišujeme příslovečná určení podle okolností dějů, které blíže určují místo, čas, způsob. Pracujeme s gramatickou tabulkou na s. 74.

- 1 tady – Pum, dobře – Puz, v sobotu – Puč, ráno – Puč, do muzea – Pum, brzy – Puč, odpoledne – Puč, tak – Puz, večer – Puč, do kina – Pum, dobře – Puz, v kolik – Puč, v sedm – Puč, před kinem – Pum, v muzeu – Pum

- 2 **Možné řešení:** sportoval – na stadiónu, včera, aktivně;
jedla – v kuchyni, v poledne, hltavě;
šel – domů, večer, rychle;
vrátil se – z lázní, loni, rád;
pracovala – na zahradě, dnes, obětavě;
zastavila se – u kamarádky, před chvílí, pravidelně;
odletěl – z hnízda, na podzim, s radostí;
dívala se – z okna, v pondělí, se zaujetím;
psal – domů, před týdnem, nečitelně.

učebnice s. 76

- 3 **Možné řešení:** Celý den hustě pršelo. Loni se urodilo hodně jablek. Od trati se ozývalo houkání vlaku. Odpadky neodhazujte na trávník. Včera se vrátili z výletu. Oheň se rychle šířil. Zpívá jako skřivánek. Městem protéká řeka. Venku foukal studený vítr. Zítra pojedeme s maminkou do Prahy. Obraz visel v galerii. Do práce jezdí autobusem. Karel se rychle otočil. Přestěhovali jsme se do Kolína.

Důsledně vyžadujeme, aby při určování větných členů si žáci nejprve vyzkoušeli otázky na příslovečné určení a teprve potom pádové otázky.

Na grafickém znázornění vět ukážeme holé, rozvitě a několikanásobné příslovečné určení.

- 4 **Možné řešení:** Sousedka včera myla v domě schody. Klára hrála velmi dobře vybíjenou. Naše třída šla do nově otevřené galerie na výstavu. Tatínek odpoledne složil do kůlny a do sklepa uhlí. Kůň rychle běžel po závodní dráze. Obloha se najednou zatáhla. Loď připlula ze zámořských kolonií. Kamil minulý týden natřel bíle plot. Orel létá velmi vysoko. Anna po nemoci zůstala doma.
- 5 Podél řeky (Pum) vedla cyklistická stezka. Autobus se zvolna (Puz) blížil k vlakovému přejezdu (Pum). Za chvíli (Puč) bude poledne. Silný vítr vyvrátil v zámecké zahradě (Pum) dva stromy. Při zkoušení (Puč) mluvte zřetelně a nahlas (Puz). První týden (Puč) v březnu byly jarní prázdniny. Utíkal jako o závod (Puz). Na Vánoce a na Velikonoce (Puč) pojedeme k příbuzným (Pum) do Náchoda.
- 6 Obecní (Pks) pastýř (Po) Jakub (Pks) a jeho (Pk) dcera (Po) bydleli (Př) v malé (Pks) chaloupce (Pum). Chalupa (Po) stála (Př) osaměle (Puz) na konci (Pum) vesnice (Pkn). Jakubova (Pks) dcera (Po) Bára (Pks) se odmalička (Puč) starala (Př) o zeleninovou (Pks) zahrádku (Pt). Před chaloupkou (Pum) jim (Pt) v létě (Puč) kvetly (Př) růže (Po). Bára (Po) často (Puč) pomáhala (Př) svému (Pks) otci (Pt) pást (Pt) krávy (Pt). Vždy (Puč) je (Pt) doprovázel (Př) jejich (Pks) pes (Po) Lišaj (Pks). O Báře (Pt) lidé (Po) ze vsi (Pkn) říkali (Př), že je divá (Př). Ona (Po) ale byla statečná (Př) a pomlouvám (Pt) se vysmívala (Př).

K určování rozvíjejících větných členů můžete využít textů z čítanky.

Povídka Boženy Němcové *Divá Bára*.

Další díla B. Němcové – např. *Národní báchorky a pověsti*, *Babička*, *Karla*, *Pohorská vesnice*, *V zámku a podzámčí*, *Chudí lidé*, *Dobrý člověk*, *Chyže pod horami*, *Slovenské pohádky a pověsti*.